Latijn (oude stijl)

Examen VWO

Voorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

20**01**

Tijdvak 1
Woensdag 23 mei
9.00 – 12.00 uur

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 87 punten te behalen; het examen bestaat uit 24 vragen en een vertaalopdracht.
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Tekst 1

Regel 1–4

2p **1** ■ Welke van de onderstaande eigenschappen van Caesar maakt hier de meeste indruk op de Helvetii?

A zijn kracht
B zijn plotselinge komst
C zijn slimheid
D zijn snelheid

Regel 8 reminisceretur veteris incommodi

1p **2** □ Leg uit dat *incommodi* een voorbeeld is van verhullend taalgebruik.

Regel 8 veteris incommodi

2p **3** □ Citeer drie Latijnse tekstelementen waarmee Caesar in regel 17 t/m 28 (Qui t/m facturum.) dezelfde gebeurtenis aanduidt.

Regel 18–19 neque sine causa timendum putaret

2p **4** ■ Welke van de onderstaande omschrijvingen geeft de inhoud van deze zin goed weer?

A en omdat men meende dat men niet bang hoefde te zijn, want daar was geen reden voor
B en omdat men meende dat men niet bang was, want daar was geen reden voor
C en omdat men meende dat men niet zonder reden bang was
D en omdat men niet meende dat men zonder reden bang was

Regel 23 eodem pertinere
Vergelijk de volgende twee vertalingen:
Vertaling 1: het verried dezelfde geest (Doesburg)
Vertaling 2: het sterkte hem in zijn voornemen (Katwijk-Knapp)

3p **5** □ a. Waarop wordt in vertaling 1 gedoeld met "dezelfde geest"? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
b. Waarop wordt in vertaling 2 gedoeld met "zijn voornemen"? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 23–25 Consuesse t/m concedere.
Caesar beweert hier dat de goden vaak een bedoeling hebben met uitstel van gerechtigheid.

2p **6** □ a. Citeer uit regel 23–25 het Latijnse tekstelement dat overeenkomt met "uitstel van gerechtigheid".
b. Citeer uit regel 23–25 het Latijnse tekstelement waarmee de bedoeling van dit uitstel wordt verwoord.

Regel 25 tamen

2p **7** □ Ondanks welk feit? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 26 ea, quae polliceantur

1p **8** □ Citeer uit het voorafgaande (regel 1–14) het Latijnse tekstelement waarnaar deze woorden verwijzen.

Caesar presenteert in tekst 1 de informatie zó dat er bij de lezer een bepaald beeld van Divico ontstaat.

2p **9** □ Omschrijf in eigen woorden twee verschillende aspecten van dat beeld.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Tekst 2

Regel 1 consilio Romanorum
Volgens een commentator heeft Caesar hier bewust gekozen voor de formulering *consilio Romanorum* en niet voor *consilio Caesaris*.

2p **10** □ Welke reden kan Caesar hiervoor gehad hebben?

Regel 1–10
De situatie van de Romeinen wordt in deze regels in een aantal opzichten gecontrasteerd met die van de Britanni.

2p **11** □ Noteer drie tegenstellingen. Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Caesars beschrijving van de landing in Britannia zou goed als filmscenario kunnen worden gebruikt.

3p **12** □ Beschrijf de inhoud van regel 11–22 in termen van cameravoering; denk daarbij aan termen als inzoomen en uitzoomen. Onderscheid in je antwoord vier scènes.

Regel 31 suis omnibus consecutis

2p **13** ■ Kies de juiste vertaling van deze woordgroep:

A nadat zij hen allen hadden bereikt
B nadat zij allen hen hadden bereikt
C nadat al de hunnen hen hadden bereikt
D nadat zij al de hunnen hadden bereikt

Regel 41–42 bellum sine causa intulissent

2p **14** □ a. Verdedig de stelling dat deze beschuldiging vanuit Caesars perspectief terecht is.
b. Verdedig de stelling dat deze beschuldiging vanuit het perspectief van de Britanni niet terecht is.

Regel 40–42 Caesar questus t/m imperavit.

2p **15** □ a. Met welk Latijns woord wordt in deze regels door Caesar het eerdere optreden van de Britanni gekwalificeerd?
b. Met welk begrip – dat niet in de tekst wordt genoemd – kan de houding van Caesar ten opzichte van de Britanni gekarakteriseerd worden? Beantwoord de vraag door het noemen van de desbetreffende Latijnse term.

Tekst 3

Regel 5 ea

1p **16** □ Waarnaar verwijst *ea*? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 6 Id

2p **17** ■ Id verwijst naar:

A ea litteris mandare (regel 5)
B fas esse ea litteris mandare (regel 5)
C Graecis utantur litteris (regel 6)
D neque ea litteris mandare (regel 5)

Regel 7 quod t/m velint
Vergelijk de volgende twee vertalingen:
Vertaling 1: omdat ze niet willen dat de leer wordt verspreid onder het volk
Vertaling 2: omdat ze volgens mij niet willen dat de leer wordt verspreid onder het volk

2p **18** □ Welke van beide vertalingen is de juiste? Licht je antwoord toe.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

1p **19** □ Welk verband wordt in deze tekst gelegd tussen de leer van de druïden en de krijgshaftigheid van de Galliërs?

Tekst 4 en tekst 2

Zowel door Caesar als door Ryan wordt een moeizame landing beschreven. Maar de tekst van Ryan geeft een heel andere indruk dan de tekst van Caesar.

2p **20** □ a. Omschrijf in eigen woorden het aspect dat door Ryan wordt benadrukt, maar bij Caesar vrijwel wordt genegeerd.
b. Geef een verklaring waarom dit aspect bij Caesar ontbreekt.

Bij Ryan valt op dat de betrokkenen bij naam genoemd worden; bij Caesar blijven de betrokkenen anoniem, zelfs de vaandeldrager, die hij toch zeker moet hebben gekend.

1p **21** □ Welke reden kan Caesar gehad hebben om zijn relaas zo in te kleden?

Tekst 5

Dat Caesar niet meer aan de verovering van Britannia is toegekomen verklaart Tacitus door de politieke omstandigheden.

3p **22** □ Beschrijf de periode 49–44 voor Chr. en de rol van Caesar daarin. Verwerk in je antwoord naast de naam Caesar nog vier relevante namen / begrippen / gebeurtenissen. Gebruik bij voorkeur niet meer dan 75 woorden.

Tekst 6

1p **23** □ Geef een verklaring voor het feit dat er tijdens de Gallo-Romeinse periode (ca. 50 voor tot 400 na Chr.) geen enkel Vercingetorix-monument is opgericht.

1p **24** □ Welke symboolfunctie had Vercingetorix blijkbaar in de periode 1850–1914, gezien de vele Vercingetorix-monumenten uit die periode?

Tekst 7

Bestudeer tekst 7 met de inleiding en de aantekeningen. Bekijk ook het landkaartje goed.

43p □ Vertaal regel 1–5 en 6–12.

Einde

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.